

Nr 9.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa åtgärder för befrämjande av semester- och rekreationsresor.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 126, har herr *Dahlgren m. fl.* föreslagit, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning angående vidgad tillämpning av prisnedsättning till befrämjande av semester- och rekreationsresor.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammaren hade att år 1946 taga ställning till en liknande fråga i motionen 1946: 86. I denna motion hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag om billiga semesterresor för arbetstagare. Utskottet avstyrkte i sitt utlåtande nr 4 bifall till motionen, som ock avslogs av andra kammaren. Utskottet anförde därvid följande:

Det allmänna syftet med här ifrågavarande motion, nämligen att bereda tillfälle till billiga rekreationsresor och därmed på sitt sätt effektivisera gällande semesterlagstiftning, finner utskottet väl i och för sig behjärtansvärt. Statens järnvägar hava ock, som i de avgivna yttrandena framhållits, redan i åtskilliga avseenden vidtagit åtgärder för att underlätta dylika resor. Ytterligare åtgärder i samma syfte stå inför förverkligande, så snart förhållandena medgiva sådant ur trafikteknisk synpunkt. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till vad utskottet i sitt utlåtande nr 3 anført i fråga om önskvärd utsträckning av giltighetstiden för järnvägarnas tur- och returbiljetter.

Av socialvårdskommittén har framhållits, att vid bifall till motionen den föreslagna reformen skulle komma att beröra sammanlagt 3—4 miljoner medborgare. Redan detta förhållande torde komma att vålla svårbemästrade, för att ej säga oöverstigligna trafikproblem. Och likväl har härvid endast sikte tagits på arbetstagare. Vid sidan av dessa finnas i vårt land stora grupper egna företagare, såsom hantverkare och småbrukare, vilka säkerligen i samma grad kunna göra anspråk på samhällelig hjälp i föreliggande syfte. Någon anledning att här särskilja dessa folkgrupper från de med motionen avsedda synes sålunda ej föreligga. Statens järnvägars egenkap av affärsdrivande verk samt förekomsten av enskilda järnvägar och andra trafikmedel, vilka vid en lösning av frågan jämväl torde böra tagas med i beräkningen, lägga därjämte hinder i vägen för realiserandet av motionärernas önskemål.

I sitt yttrande över motionen har socialstyrelsen framhållit vissa synpunkter såsom betydelsefulla vid bedömandet av här föreliggande spörsmål, nämligen att här i första hand föreligger en uppgift för den enskildes budgetplanering, att därutöver även insatser från det allmännas och orga-

nisationsväsendets sida lämpligen kunna komma i fråga och att det föreliggande oförnekliga sociala spörsmålet redan beaktats i olika avseenden, såsom genom åtgärder från järnvägarnas sida, i turistföreningens, folk-rörelsernas rese- och semesterorganisations, Resos, och andra liknande institutioners verksamhet, genom statligt understöd till fria sommarresor för barn och rabatterade resor för husmödrar etc. Flera av de sålunda vidtagna anordningarna hade visserligen hittills haft karaktären av försöksverksamhet, men förslag föreligger, enligt vad socialstyrelsen meddelat, om permanent organisation i väsentligt utvidgad skala. Socialstyrelsen har slutligen framhållit, att återgången till fredsförhållanden syntes vara ägnad att uppmuntra redan förefintliga strävanden på de områden, motionärerna tagit sikte på. Till vad socialstyrelsen sålunda anfört och åberopat kan utskottet ansluta sig.

Under åberopande av innehållet i de avgivna utlåtandena och vad utskottet här ovan i övrigt anfört anser utskottet sig förhindrat förordna igångsättande av någon särskild utredning om billiga semesterresor för arbetstagare och hemställer därför, att motionen II: 86 icke måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Över den nu förevarande motionen har utskottet inhämtat yttrande från järnvägsstyrelsen, som anfört i huvudsak följande:

Såsom av motionen framgår har järnvägsstyrelsen tidigare avgivit yttrande över en vid 1946 års riksdag väckt liknande motion, nr II: 86. Vad därvid av styrelsen anförts beträffande nedsättningsformer äger allttjämt giltighet.

I den nu föreliggande motionen har anförts att vid utnyttjande av billiga vinter- och sensommarbiljetter bestämmelser tillämpas om bostad på av järnvägsstyrelsen anvisade hotell och pensionat. Så är emellertid icke fallet, enär något bostadstvång ej tillämpas vid dessa resor. Uppgifterna om hotell och pensionat tjäna endast som upplysning om möjligheterna till inkvartering och priserna härför på de platser, till vilka resorna kunna äga rum.

Det torde få anses uppenbart, att en generell prisnedsättning för semester- och rekreationsresande skulle medföra en stark ökning av det totala antalet resande under den tid på året, då belastningen på järnvägarna är störst, nämligen under sommarmånaderna. Föregående års erfarenheter ge vid handen, att all rullande materiel vid denna tid är till bristningsgränsen utnyttjad. I detta sammanhang kan också nämnas att järnvägarna haft att ombesörja en under senare år nytillkommen, av sociala skäl betingad trafik av barn, vårdare och husmödrar. Antalet järnvägsresor för dessa kategorier, i huvudsak koncentrerade till sommarmånaderna, uppgick sålunda till 220 000 år 1947. Härtill kommer den kraftigt stegrade främlingsströmmen av turister, deltagare i kongresser o. d. under sommaren. Om i motionen omhandlad nedsättning för semester- och rekreationsresor skulle komma till stånd, skulle även härigenom skapas en ny trafik, för vars tillgodo-seende komme att fordras ytterligare platsutrymme och som skulle utgöra en kraftig påfrestning i det redan f. n. hårt ansträngda trafikläget, där varje större tillskott av resande under sommarmånaderna ökar trafiksvårigheterna och medför, om dessa skola kunna bemästras, ytterligare kapitalinvesteringar för ny rullande materiel. Vid bedömande av frågan bör även tagas i betraktande, att en nedsättning av angiven karaktär nödvändigtvis måste kräva åtgärder för att förhindra obehörigt utnyttjande av nedsätt-

ningsförmånen. Då den föreslagna nedsättningen kan beräknas beröra ett mycket stort antal personer, bleve alltså en vidlyftig kontrollapparat med alla de nackdelar, som en sådan innebär, erforderlig. Det ligger vidare i sakens natur, att en prisnedsättning med här omhandlade räckvidd måste ogynnsamt påverka järnvägarnas ekonomi. Om i motionen ifrågasatt prisnedsättning skulle komma till stånd, måste styrelsen med hänsyn till de affärsmässiga synpunkter styrelsen har att företräda bestämt hävda, att järnvägarna skola erhålla kompensation av statsmedel för genom nedsättningen minskade trafikinkomster. Med åberopande av det anförda och då den av motionärerna ifrågasatta utredningen icke torde kunna förväntas ådagalägga möjlighet att medgiva nedsättningar för här angivet syfte, får styrelsen hemställa, att den föreliggande motionen måtte avstyrkas.

Utskottet. Utskottet saknar anledning frångå den ståndpunkt, som funnit uttryck i utl. nr 4 i anledning av den år 1946 väckta, liknande motionen II: 86. Utvecklingen både på det trafiktekniska och järnvägsekonomiska området har under tiden därefter ytterligare minskat möjligheterna att tillmötesgå motionärernas krav. Anskaffningen av ny rullande materiel skulle kräva betydande kapitalinvesteringar och för övrigt av andra orsaker knappast kunna genomföras inom överskådlig tid. Statens järnvägars egenkap av affärsdrivande verk skulle därjämte förutsätta högst avsevärda kompensationsanslag för tillgodoseendet av förevarande, av humanitära skäl förestavade men för ett affärsverk främmande arbetsuppgift med därav föranledd inkomstminskning. Avgränsningen av de folk kategorier, som skulle få tillgodonjuta taxelindringen, och nödig kontroll mot missbruk erbjuda ytterligare ömtåliga och svåra problem.

Utskottet får därför hemställa,

att motionen II: 126 ej måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 8 april 1948.

På utskottets vägnar:

SVEN HEDQVIST.

Närvarande: herrar Hedqvist, Persson i Svensköp*, Hallberg*, Östlund, fru Johansson i Skövde, herrar Jansson i Aspeboda, Jonsson i Järvsand*, Fahlman*, Friberg* och Sveningsson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.